

Anamneesi

Kliininen ohje optometristille

09/2024

Perustiedot

Asiakkaalta kysytään yksilöinti ja yhteystiedot. Tämän lisäksi optometristin tulee tarvittaessa kysyä tutkimuksen ja hoidon kannalta tarpeelliset **väestötieteelliset tiedot** kuten ikä, sukupuoli, ammatti ja etninen tausta. Tämä voi antaa tärkeää tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat alttiuteen tietyille yleis- ja silmäsairauksille.

Tulosyy on asiakkaan itsensä kertoma syy käyntiin.

Näkemisen esitiedot

Tämänhetkinen näkökyky ja käytössä olevat silmälasit, piilolasit ja apuvälineet selvitetään, sekä kuinka tyytyväinen asiakas on ollut nykyiseen tilanteeseen. Lisäksi kysytään **näkemiseen liittyvät toiveet ja tarpeet** liittyen esimerkiksi työtehtäviin ja harrastuksiin. Piilolasien sovituksen yhteydessä kysytään lisäksi käyttöhistoria.

Esitiedoissa kysytään aiemmista käynneistä, mahdollisesta amblyopiasta ja karsastuksesta, sekä aiemmista silmävammoista, silmähoidoista ja -leikkauksista. Olennaista on myös tieto mahdollisista kroonisista silmäsairauksista kuten silmänpohjarappeumasta ja glaukoomasta, sekä akuuteista tai uusiutuvista silmävaivoista.

Oirekysely tehdään asiakkaan oireiden tarkempaa selvitystä varten. Tiedustellaan, kärsiikö hän esimerkiksi seuraavista oireista: päänsärky, näön hämärtyminen tai hetkittäinen näön katoaminen, kaksoiskuvat, vääristymät, salamointi, katseen mukana liikkuvat varjot tai roskat näkökentässä (floaterit), valonarkuus, kipu silmissä, silmien kutina/arkuus/polttelu, kuivuuden tunne, silmien punoitus ja kyynelehtiminen.

Ongelman perimmäisen syyn tunnistamiseksi jokaisesta oireesta tehdään täydentäviä lisäkysymyksiä, esimerkiksi oireiden yleisyys, alkamisajankohta, sijainti, kesto, liitännäistekijät, oireita helpottavat ja pahentavat tekijät sekä oireiden laatu ja vakavuus.

- Kuinka usein kärsit oireesta?
- Milloin oireet alkoivat?
- Kumpi silmä oireilee tai onko ongelma kauko- vai lähinäössä?
- Kuinka kauan oireet ovat jatkuneet?
- Onko samanaikaisesti ilmeneviä muita oireita?
- Pahenevatko tai helpottavatko oireet eri päivinä tai vuorokauden aikoina?
- Mikä pahentaa ja mikä helpottaa oireita?
- Kuinka pahoina koet oireet?

Muut esitiedot

Yleissairaudet ja terveydentila tulee selvittää, sillä monet yleissairaudet ja/tai niihin liittyvät lääkitykset voivat aiheuttaa silmäoireita ja -löydöksiä. Tutkijan tulisi myös tiedustella todetun sairauden hoitotasapainoa, sillä esimerkiksi diabeteksen ja kohonneen verenpaineen hoitotasapainolla voi olla vaikutusta silmiin ja näkemiseen.

Yleisimmät silmäoireita ja -löydöksiä aiheuttavat yleissairaudet:

Pääryhmä	Yleissairaus tai tila	Huomioitavaa
Korviin, nenään, kurkkuun sekä suuhun liittyvät ongelmat	Sjögrenin syndrooma	Yleinen limakalvojen kuivuus
Endokriiniset sairaudet	Diabetes I tai II	Hoitotasapaino, alkamisajankohta
	Basedowin tauti, kilpirauhasen vajaatoiminta	
Systemiset infektiot	Herpes HSV-1, vyöruusu, adenovirus, toksoplasmoosi	
Sydän- ja verisuonisairaudet	Valtimokovettumatauti, kohonnut verenpaine ja kohonnut kolesteroli	Hoitotasapaino
Immunologiset ja tulehdukselliset sairaudet	Reuma, sarkoidoosi, ohimovaltimo-tulehdus	
Urogenitaalisairaudet	Eturauhasen hyvänlaatuinen liikakasvu	Lääkityksen vaikutus silmiin
	Sukupuolitaudit	
Gastroenterologiset sairaudet	Tulehdukselliset suolistosairaudet esim. Crohnin tauti	
Hengityselinsairaudet	Astma	Lääkityksen vaikutus silmiin
	Uniapnea	Maskin vuoto voi aiheuttaa silmien kuivumista
Ihon ja limakalvojen sairaudet	Atooppinen ihottuma, akne, allergia	
Hematologiset häiriöt	Anemia	
Neurologiset häiriöt	Aivoinfarkti, MS, Parkinsonin tauti, Alzheimerin tauti, migreeni	
Syöpä	Rintasyöpä, eturauhassyöpä	Lääkityksen vaikutus silmiin, esim. limakalvojen kuivuminen sytostaattihoidon aikana
Mielenterveyden häiriöt	ADHD, masennus	Lääkityksen vaikutus silmiin
Suomalainen tautiperintö	Meretoja, Choroideremia, cornea plana congenita	
Raskaus ja imetys		Vaikutus jo olemassa oleviin silmänsairauksiin

Lähisuvun yleissairauksista ja silmäsairauksista kysytään asiakkaalta siksi, että monet niistä voivat periytyä ja tietyt geenit lisäävät riskiä tiettyjen sairauksien kehittymiselle:

- Silmäsairaudet – AMD, glaukooma, sarveiskalvon dystrofiat, retinitis pigmentosa ja suuret taittovirheet
- Yleissairaudet – diabetes, kohonnut verenpaine ja monet autoimmuunisairaudet

Käytössä olevat lääkkeet on hyvä selvittää, sillä systeemiset lääkkeet voivat vaikuttaa kaikkiin silmän rakenteisiin ja toimintoihin. Vaikutukset voivat olla hyvin lieviä ja ohimeneviä tai aiheuttaa pysyvää näköhaittaa.

Lääkeaineallergiat kysytään mahdollisten komplikaatioiden välttämiseksi.

Optometristin tulee tuntea käyttämiensä diagnostisten lääkeaineiden mahdolliset haitta-vaikutukset.

Yleisimmät silmiin vaikuttavat lääkeaineet:

Valmisteryhmä	Valmiste, lääke	Näköoire tai silmälöydös
Systemiset hormonaaliset valmisteet	Kortikosteroidit, puhekielessä kortisoni	Takakapselinalainen kaihi, centralis serosa, kohonnut silmänpaine
Hermostoon vaikuttavat lääkkeet	Masennus- ja mielialalääkkeet, kuten SSRI, SNRI, trisykliset masennuslääkkeet	Akkommodaatiohäiriöt, kuivat silmät, laajentunut pupilli, matalan kammio-kulman omaavilla silmänpaineen ongelmat
	Epilepsia ja migreenilääkkeet, kuten Topiramate	Matalan kammioikulman omaavilla akuutti ahdaskulmaglaukooma
Ihotautilääkkeet	Aknen hoitoon käytettävät lääkkeet, kuten Isotretinoiini ja Tetrasykliini	Kuivat silmät, Meibomin rauhasen surkastuminen, piilolinssien käyttömukavuuden aleneminen
Sydän- ja verisuonijärjestelmän lääkkeet	Rytmihäiriölääkkeet, kuten Amiodarone	Vortex keratopatia, näön sumeutta, kuivat silmät
	Kolesterolilääkkeet, kuten Statiinit	Näön sumeutta
Hormonaaliset lääkkeet	Yhdistelmäehkäisytabletit	Kuivat silmät
Hengityselimistön lääkkeet	Ensimmäisen sukupolven antihistamiinit	Kuivat silmät, akkommodaatiohäiriöt
Tuki- ja liikuntaelinten sairauksien lääkkeet	Reumalääkkeet, kuten hydroksiklorokiini	Akkommodaatiohäiriöt, sarveiskalvokertymä, näkökenttäpuutokset

Elintavoilla on merkitystä silmäterveyteen ja siksi esitietoihin voi kuulua myös kysymyksiä asiakkaan ruokavaliosta, alkoholin, tupakan ja huumeiden käytöstä sekä liikunnallisesta aktiivisuudesta.

Ohjeistus perustuu Master in Clinical Optometry -lopputyöhön:

[Clinical guideline for finnish optometrists – Patient history, creating a patient history questionnaire](#)

Satu Andersson, Optometrist BSc, MOptom